УДК 340.13+342.9 + 347.2
DOI https://doi.org/10.32782/klj/2026.3.13

Чернобай О. В.,
аспірант кафедри публічного та міжнародного права
Юридичного інституту
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана,
керуючий партнер
Адвокатського бюро «Юридична компанія «Чернобай та Партнери»
ORCID: 0009-0002-3699-9090

ДЕЯКІ ПИТАННЯ НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ МАЙНОВИХ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Анотація. В статті розглядаються деякі питання методології правотворчості в частині формування правового режиму майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі. На даний час, в умовах підвищеної необхідності забезпечити інноваційний розвиток сфери національної безпеки та оборони, питання теоретичного відпрацювання та практичного формування зазначеного правового режиму представляють підвищений інтерес та значення. Зроблено висновок про те, що інтелектуальна власність в оборонно-промисловому комплексі знаходиться на стику приватного і публічного правових масивів. З одного боку розвиток галузі інтелектуальної власності сприяє виконанню публічних функцій держави в сфері національної безпеки та оборони, а отже в правовому регулюванні відповідних відносин мають застосовуватись публічно-правові механізми. З іншого боку інтелектуальна власність має свою приватно-правову природу, що вимагає застосування до регулювання відносин по створенню і використанню об'єктів приватно-правових механізмів. В процесі створення і використання в оборонно-промисловому комплексі об'єктів інтелектуальної власності бере участь широке коло приватних та публічних суб'єктів включаючи саму державу. Це, в свою чергу, зумовлює необхідність збалансованого застосування характерного для публічного права імперативного методу правового регулювання та притаманного приватному праву – диспозитивного методу. В статті акцентується увага на необхідності виваженого поєднання правових засобів: дозволів, заборон та позитивних зобов'язань з огляду на потребу забезпечити підвищення рівня мотивації розробників оборонних технологій, наслідком чого має стати збільшення кількості новітніх оборонних технологій та покращення їх якості. Здійснена спроба встановити взаємозв'язок методів наукового правового пізнання з методами правотворчості, а також висвітлений зв'язок між методами правотворчості та типами праворозуміння. Описані деякі конкретні методи, які має застосовувати правотворець для формування ефективного правового режиму в розглядуваній сфері.

Ключові слова: *правовий режим, політичний режим, методологія, методологія правового пізнання; методологія правотворчості; методологія правового регулювання; майнові права на об'єкти інтелектуальної власності; оборонно-промисловий комплекс, публічне право, приватне право, засоби правового регулювання, типи правового регулювання.*

Chernobai O. V. Some issues of scientific and methodological principles of forming the legal regime of intellectual property rights in the defense-industrial complex

Abstract. The article examines certain issues of law-making methodology regarding the formation of the legal regime of intellectual property rights in the defense-industrial complex. Currently, amidst the heightened urgency to ensure the innovative development of the national security and defense sector, the theoretical elaboration and practical formation of the strictly defined legal regime are of elevated interest and significance. It is concluded that intellectual property in the defense-industrial complex lies at the intersection of private and public legal frameworks. On the one hand, the development of the intellectual property sector facilitates the

© Чернобай О. В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

fulfillment of the state's public functions in the realm of national security and defense; therefore, public law mechanisms must be applied to the legal regulation of the relevant relations. On the other hand, intellectual property possesses an inherent private law nature, which necessitates the application of private law mechanisms to regulate relations concerning the creation and use of such objects. A wide range of private and public actors, including the state itself, participates in the process of creating and utilizing intellectual property objects within the defense-industrial complex. This, in turn, necessitates a balanced application of the imperative method of legal regulation, characteristic of public law, and the dispositive method, inherent to private law. The article emphasizes the need for a well-measured combination of legal instruments–permissions, prohibitions, and positive obligations–taking into account the need to enhance the motivation of defense technology developers, which should result in an increased quantity and improved quality of cutting-edge defense technologies. An attempt is made to establish the correlation between the methods of scientific legal cognition and the methods of law-making, and the link between law-making methods and types of legal understanding is highlighted. Furthermore, the article describes certain specific methods that a lawmaker should apply to form an effective legal regime in the field under consideration.

Key words: *legal regime, political regime, methodology, methodology of legal cognition; lawmaking methodology; methodology of legal regulation; property rights to intellectual property objects; defense-industrial complex, public law, private law, legal regulation instruments, types of legal regulation.*

Постановка проблеми. Традиційно в галузі юриспруденції найбільша увага приділяється методологічним аспектам наукового пізнання правових явищ та методології правового регулювання, а питання методології правотворчої діяльності залишаються, на наш погляд, ще недостатньо дослідженими. Ще більш малодослідженими, а вірніше взагалі не дослідженими, залишаються методологічні аспекти встановлення правових режимів майнових прав інтелектуальної власності в сфері оборонно-промислового комплексу, що зумовлює певну хаотичність правотворчості в напрямку правового регулювання даної сфери без опори на ціннісні і доктринально обґрунтовані орієнтири. Тому забезпечення поступального правового розвитку вказаної сфери суспільних відносин потребує переосмислення способів і методів формування ефективного правового режиму розглядуваної сукупності суспільних відносин.

Метою даної статті є спроба узагальнити і висвітлити методологічні підходи до формування правового режиму майнових прав інтелектуальної власності, виходячи, з одного боку, з дуалізму самої проблематики (оскільки дана сфера суспільних відносин знаходиться на стику приватно-правового та публічно-правового регулювання), а з іншого боку – з необхідності застосування в сфері правотворчості (у тому числі законодавчій техніці та законопроектній діяльності) поряд з прикладними методами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як методологія наукового пізнання, так і методи правового регулювання досліджувалися багатьма вітчизняними і іноземними вченими протягом декількох останніх століть, такими як: Г. Кельзен, Г. Харт, Р. Дворкін, О. О. Бандура, М. С. Кельман, М. І. Козюбра, М. В. Костицький, Н. М. Оніщенко, О. В. Петришин, П. М. Рабінович, О. Д. Тихомиров та ін. Також деякими вченими досліджувалися питання правового регулювання відносин щодо об'єктів інтелектуальної власності загалом, так і в оборонно-промисловому комплексі зокрема, наприклад такими, як: Г. О. Андрощук, О. Ф. Дорошенко, Ю. М. Капіца, О. О. Орлюк, Б. М. Падучак та ін. Водночас питання, за допомогою яких саме методологічних підходів правотворець має конструювати правовий режим майнових прав інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі, застосовуючи збалансований підхід до вибору диспозитивних та імперативних начал, до вибору дозволів, заборон і приписів до цього часу залишається поза увагою науковців.

Виклад основного матеріалу. Головним призначенням правового режиму як елементу, складової частини правового регулювання є запровадження особливого правового регулювання в певній сфері суспільних відносин з певною метою. В цьому проявляється його цілеспрямований характер. Оскільки структурно правовий режим являє собою логічну комбінацію різних способів і методів правового регулювання, то відповідно виникає питання про те, а яким саме чином приймається рішення про те, яким має бути таке поєднання, як вирішується питання про сутність правового

режиму, а в ракурсі теми даної статті – правового режиму майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі.

Етимологічно слово «режим» походить від слів «управління», «керівництво», що очевидно і зумовило дослідження правових режимів головним чином в межах загальної теорії права і в галузі спочатку адміністративного, а потім публічного права. Лише відносно невелика кількість робіт присвячена особливостям правового режиму в сфері приватно-правових відносин.

Навіть термінологічно спочатку розглядувана категорія носила назву «юридичний режим», тобто режим, встановлений державою. Можливо, саме тому погляди на сутність і змістовне наповнення поняття правового режиму та порядок його встановлення розумілися через призму державного формування права, тобто через призму позитивістського, навіть державоцентристського праворозуміння. [1]

Проте осмислення розглядуваної категорії через призму природно-правового та соціологічного праворозумінь надає поняттю «правовий (юридичний) режим» дещо іншого забарвлення.

Сутність правового (юридичного) режиму подекуди пов'язується з поняттям політичного режиму (авторитарного або демократичного), що знаходить своє відображення в роботах, присвячених поняттю, класифікаціям та ознакам правових режимів. Так, Т. П. Мінка відзначає, що «…сутність правового режиму не можна й розглядати поза межами політичних процесів у державі. … правовий режим – це органічна частина державного та політичного режимів. Політичний та державний режими … безпосередньо впливають на загальні ознаки, принципи та параметри формування правової системи в цілому і правових режимів зокрема». [2]

А отже, можна сміливо стверджувати, що існуючий в державі політичний режим значною мірою обумовлює сутність правового режиму в тій чи іншій сфері, а особливо в сфері національної безпеки і оборони, забезпечення яких є головною функцією оборонно-промислового комплексу.

За своєю правовою природою забезпечення національної безпеки і оборони є функцією держави і означає захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз.[3]

В свою чергу, виконання цієї функції здійснюється у тому числі через розвиток оборонно-промислового комплексу України, який Законом України «Про національну безпеку» визначається як сукупність органів державного управління, підприємств, установ і організацій промисловості та науки.[3]

Таким чином, сфера національної безпеки і функціонування оборонно-промислового комплексу знаходяться в полі зору публічного права. Відносини у цій сфері регулюються нормами адміністративного права, яке ґрунтується на імперативному методі правового регулювання.

Природно, що забезпечення національної безпеки і реалізація стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу здійснюються у тому числі на основі інтелектуального потенціалу, тобто з використанням в цьому комплексі інноваційних розробок, новітніх технологій, об'єктів інтелектуальної власності. Втім, правовідносини з приводу створення і використання об'єктів інтелектуальної власності мають приватно-правовий характер. Ці правовідносини регулюються нормами цивільного права з притаманним йому диспозитивним методом правового регулювання.

Перебування сфери інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі на стику публічного і приватного правових масивів з діаметрально протилежними методами правового регулювання вимагає особливих підходів до процесу формування правового режиму цієї сукупності суспільних відносин.

Будучи комплексом правових засобів (дозволів, заборон, позитивних зобов'язань), правовий режим характеризується або встановленням переліку конкретних дозволів та зобов'язань (все інше заборонено), якщо він публічно-правовий, або переліку заборон (все інше дозволено), якщо він приватно-правовий. В цьому проявляється практична реалізація, нормативне закріплення загальнодозвільного

та спеціальнодозвільного типів правового регулювання, яке здійснюється у спосіб застосування так званого прийому виключень.

Останнім часом вчені-правники дійшли згоди, що держава, яка є центральним суб'єктом, головним гравцем на публічно-правовому полі, може бути володільцем та користувачем майнових прав інтелектуальної власності нарівні з іншими суб'єктами – фізичними та юридичними особами, тобто бути повноцінним учасником приватно-правових відносин. Ще в 2016 році Н. Б. Москалюк висловлювала думку про те, що держава може набувати статусу первинного суб'єкта прав інтелектуальної власності принаймні стосовно об'єктів, які становлять державну таємницю, і фінансування їх створення здійснюється за рахунок державного бюджету.[4]

Однак, оскільки реалізація державою своїх функцій в сфері національної безпеки та оборони здійснюється через адміністративну діяльність відповідних органів, що виконують повноваження в імперативний спосіб, то виникає питання про те, яким чином найбільш ефективно реалізувати правовідносини щодо створення і використання об'єктів інтелектуальної власності в розглядуваній сфері: або за допомогою диспозитивного методу, тобто за допомогою вільного волевиявлення представників приватного і державного сектору, чи за допомогою імперативного методу у спосіб прямих вказівок державних органів представникам приватного сектору, чи за допомогою певного поєднання цих методів (що буде вимагати встановлення певних меж застосування того чи іншого методу). Тобто, завдання правотворчості в цій сфері – фактично визначити баланс імперативного і диспозитивного методів та віднайти збалансоване поєднання дозволів, заборон і позитивних зобов'язань. Є цілком очевидним, що вибір методів та правових засобів хоча і перебуває в межах дискреції правотворця, але така дискреція не є безмежною і не може бути його волюнтаризмом. Такий вибір має здійснюватися на базі вмотивованої методології та застосування обґрунтованих критеріїв.

На наш погляд, вирішення цього питання поставлене в залежність від певної мети, для досягнення якої встановлюється правовий режим. В цьому відношенні заслуговують на увагу слова Л. В. Вакарюк, яка пише, що «мета правового режиму – взаємне поєднання інтересів людини, суспільства і держави».[5]

Природно, що для авторів об'єктів інтелектуальної власності та для представників бізнесу в сфері оборонно-промислового комплексу безпосередньою метою є прибуток від використання таких об'єктів, а для держави – забезпечення національної безпеки. Але все ж таки слід визнати, що стратегічно забезпечення національної безпеки також є метою діяльності фізичних і юридичних осіб в сфері оборонно-промислового комплексу. Інакше ми мали би визнати, що представники цього комплексу зацікавлені в стані постійної небезпеки, а це очевидно не відповідає діяльності демократично налаштованої держави щодо забезпечення сталого розвитку, адже відповідно до Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» серед цілей сталого розвитку визначено, зокрема, сприяння сталій індустріалізації та інноваціям, а також забезпечення безпеки.[6]

Отже, як бачимо, питання взаємозв'язку інтелектуальної власності і національної безпеки має комплексний і достатньо складний характер та у значній мірі залежить від вибраного державою підходу до розуміння національної безпеки, що в свою чергу залежить від пануючого в державі політичного режиму.

Не вдаючись до детального розгляду різних підходів до осмислення поняття національної безпеки, тезисно необхідно відзначити, що так званий вузький підхід, за яким об'єктом національної безпеки є суверенітет, територія держави та інститути влади, притаманний державам з авторитарним політичним режимом; в той час як розуміння національної безпеки в широкому смислі, як такої, яка стосується комплексної безпеки всього соціуму, включаючи людину, – характерне для держав демократичного укладу. В країнах демократичного політичного режиму кінцевим стейкхолдером національної безпеки є людина, її життя, здоров'я, власність, свобода, у тому числі свобода творчої діяльності.

Розуміння зазначених підходів і їх різниці має важливе значення для комплексного і ґрунтовного вирішення питань щодо правового

режиму майнових прав інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі, оскільки вказує на перебування правотворця в певній парадигмі мислення стосовно праворозуміння, а відтак і взагалі на джерела самого права.

І при авторитарному, і при демократичному політичних режимах роль «першої скрипки» у встановленні і змістовному наповненні правового режиму завжди відіграє держава. Безпосередня, важлива і очевидно головна роль держави призводить до необхідності розгляду питання через призму позитивістського підходу, де виключно сама держава вирішує, яким чином регулювати відносини: або за допомогою імперативного методу у спосіб встановлення детальних норм зобов'язуючого характеру, або за допомогою диспозитивного методу через запровадження більш вільного режиму, який давав би більші можливості реалізації прав та інтересів особи.[7]

Водночас демократичне спрямування розвитку держави вимагає застосування дещо інших філософських, аксіологічних і соціологічних підходів. Демократична держава передусім спрямована на захист природних прав, свобод та інтересів, існуючих і притаманних людині в силу її біологічної і соціальної природи, а не в силу наданого державою привілею. Тому запровадження належного правового регулювання даної сфери вимагає одночасного і рівноправного застосування як позитивістського, так і природно-правового і соціологічного підходів. При цьому природно-правовий підхід в даному сенсі безпосередньо стосується внутрішньої природно обумовленої здатності, бажання і одночасно свободи людини мислити, творити, створювати, генерувати інтелектуальні об'єкти. Така творча свобода людини не може обмежуватись законами позитивного права, але за допомогою запроваджених законами позитивного права стимулів може посилюватись мотивація до її реалізації. Отже, застосування аксіологічного людиноцентристського підходу зумовлює необхідність регулювання даної сфери з позицій більшого сприяння розвитку творчої активності людини. Передбачається, що такий ціннісний, стимулюючий підхід сприятиме збільшенню кількості і покращенню якості інновацій у військовій сфері та позитивно впливатиме на підвищення обороноздатності країни.[7]

Цілеспрямованість правового режиму ставить перед правотворцем задачу правильного визначення його мети, в якості якої може бути підвищення мотивації суб'єктів інноваційної діяльності. Досягнення такої мети відповідно вказує на ефективність правового режиму, а отже, і на виконання ним своєї регулятивної функції, а це в значній мірі залежить від усвідомлення суб'єктами і виконання регулятивних норм. Реалізуючи вищевказану задачу з формування мети і забезпечення ефективності правового режиму, правотворець неминуче має враховувати дію психологічного аспекту. Це вимагає врахування, з одного боку, досягнень психологічної науки (розділу психології творчості) та юридичної психології, а з іншого – досягнень розробленої Л. І. Петражицьким психологічної теорії права, згідно з якою активні психологічні переживання (воля) та так звані правові емоції є імпульсом для вчинення людиною тих чи інших дій.

Очевидно, що формування правових режимів в інноваційній сфері (до якої відноситься інтелектуальна власність в оборонно-промисловому комплексі) з переважаючими позитивними зобов'язаннями, а тим більше заборонами (що проявляється в так званих обмежувальних правових режимах), навряд чи призведе до суттєвого підвищення мотивації через формування у суб'єктів передусім переживань та емоцій негативного характеру, що не слугуватиме розвитку правовідносин, оскільки звужуватиме сферу реалізації творчої свободи. В той же час розширення сфери дозволів у спосіб формування стимулюючих правових режимів створює позитивний правовий клімат, викликає позитивні емоції та переживання, наслідком чого має стати розширення меж свободи творчої діяльності і покращення її результатів.

Таким чином, можна констатувати, що найбільш ефективним філософсько-методологічним базисом для формування правового режиму прав інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі є перебування правотворця в парадигмі мислення, притаманному інтегрованому праворозумінню. Це, так

би мовити, аксіологічний аспект розглядуваної проблематики.

Традиційно методи наукового пізнання поділяються на три рівні: філософські методи, загальнонаукові та спеціально-наукові.

Застосовуючи закладений в такій класифікації принцип, можна стверджувати, що методологія формування правового режиму (фактично вся методологія правотворчості) також має трирівневу структуру. На першому (вищому, загальному) рівні знаходяться вже розглянуті вище певні ціннісні орієнтири, які характерні для того чи іншого типу праворозуміння (позитивістське, юснатуралістське, соціологічне, психологічне і т. д.) і які визначають загальну направленість правотворення і правового регулювання в тій чи іншій державі, тій чи іншій правовій системі. На другому рівні знаходяться методи, що визначають власне підходи до формування комбінацій правових засобів з точки зору їх майбутньої дії і впливу на суспільні відносини (це методи прогнозування, правове моделювання, оцінка регуляторного впливу, системно-структурний, формально-юридичний, історико- та порівняльно-правові методи тощо). А на третьому – безпосередньо методи, характерні для нормативної техніки.

Проте наведена класифікація була би очевидно не повною без застереження про існування двох методів, які буквально пронизують не тільки пізнавальні процеси, а і практично весь процес правотворчості. Мова йде про діалектичний та герменевтичний методи, застосування яких є вкрай необхідним для побудови ефективних правових режимів в розглядуваній сфері з огляду на необхідність виявлення вищевказаної взаємодії приватноправових і публічно-правових засад в правовому регулюванні (діалектика), а також потребу в регулярному тлумаченні відповідних норм, правових понять і категорій.

На нашу думку, герменевтичний підхід є доречним не тільки на стадії правозастосування вже таких норм права, які вступили в дію, але і на стадії правотворення з метою здійснення прогнозування ефективності дії новостворених норм і в цілому правового режиму.

Окремої уваги заслуговує порівняльно-правовий метод, який має застосовуватись не тільки на етапі дослідження правової матерії, а і для цілеспрямованого її перетворення на базі передових міжнародних та іноземних прикладів. Проте аналіз вітчизняної правозастосовчої практики свідчить про застосування практики іноземних країн безвідносно до її історичного розвитку та безсистемного урахування іноземних правових інститутів (правосуддя, економічне регулювання тощо) і навіть подекуди без врахування належності іноземної країни до іншої правової сім'ї. Такі недоліки призводять до встановлення норм, які a priori не матимуть суттєвого позитивного ефекту.

Той факт, що за своєю природою правовий режим являє собою комбінацію правових засобів, які мають цілеспрямований характер та призначені для регулювання суспільних відносин, обумовлює необхідність застосування до його формування формально-юридичного та системно-структурного методів, які є важливими для побудови структури правового режиму та відведення належного місця кожному із його елементів.

З точки зору формально-юридичного підходу, кожне право повинно мати гарантію реалізації, а за невиконання обов'язку має бути передбачена відповідальність. Через запровадження норм, що закріплюють такі обов'язки, права, гарантії і відповідальність, виявляється дія правових засобів: дозволів, заборон, позитивних зобов'язань. Це так би мовити генетика правового режиму. Відповідно, структура правового режиму має будуватись із системно пов'язаних елементів, що є можливим в разі правильного застосування формально-юридичного і системно-структурного методів, які разом із функціональним методом (який дозволяє передбачити можливу дію проектних норм) складають методологічну основу побудови правового режиму. Якщо формально-юридичний та системно-структурний методи більше визначають статику елементів правового режиму, то функціональний метод дозволяє побачити динаміку (дію, вплив) запроваджуваних норм на всю сферу правового регулювання (в даному разі сферу інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі). Іншими словами – мало встановити певні конкретні права, гарантії, обов'язки тощо в певній сфері, в певному правовому режимі, необхідно

чітко уявляти і навіть забезпечити у тому числі суміжними правовими інститутами ефективний вплив таких прав, гарантій тощо, забезпечити, так би мовити, їх функціональне призначення і цілеспрямованість правового режиму. Саме у такий спосіб реалізуються такі ознаки права взагалі, як відтворюваність і твердість.

Найбільш оптимальним способом побудови цілісної системи правового регулювання певної сфери суспільних відносин є побудова моделі (матриці) правового режиму, в якій би була максимально візуалізована системна сукупність його елементів – правових засобів в їхній функціональній дії. З практичної точки зору можна стверджувати, що якщо не вдається побудувати таку візуалізовану модель, то така невдача може свідчити про помилки в конструюванні самої логічної структури правового режиму, тобто помилки в формуванні концепції нормативно-правового акта, як це передбачено ст. 27 Закону України «Про правотворчу діяльність».[8]

В свою чергу, правильна побудова моделі правового режиму і належне складення концепції нормативно-правового акту вимагають здійснення певного прогнозування результатів регуляторного впливу новостворюваного правового режиму на суспільні відносини. В дійсності прогнозування є доволі складним процесом, особливо щодо правового режиму майнових прав інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі, специфіка якого залежить як від життєвого циклу самих об'єктів інтелектуальної власності, так і від наявності чи відсутності стану війни, тобто стану, при якому підвищується потреба в інноваціях і при якому на практиці особливо характерно проявляються позитивні моменти та недоліки застосовуваного правового режиму. Проте здійснення такого прогнозування є вкрай необхідним для максимального убезпечення від запровадження a priori неефективних правових режимів.

Застосування вищеописаних методів моделювання і прогнозування особливо є суттєвим щодо формування правового режиму майнових прав інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі, суттєва змістовна частина якого стосується сфери публічного управління. Це, в свою чергу, робить корисним застосування в правотворчій діяльності порівняно нового кібернетичного методу, який безпосередньо стосується моделей управління в тій чи іншій сфері життєдіяльності і дає можливість оптимізувати дію нормативно-правових актів та автоматизувати деякі юридичні процеси.

Висновки. Методологія взагалі і методологічні підходи в правотворенні і формуванні правових режимів зокрема є дуже складними і глибокими за змістом явищами вивчення і перетворення правової дійсності. Що ж до науково-методологічних підходів формування правового режиму майнових прав інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі, то, підсумовуючи, слід відзначити, що передусім суттєвий базово-системоутворюючий вплив здійснює пануючий в державі політичний режим і тип праворозуміння. Втілення за допомогою правового режиму в регулювання суспільних відносин демократичних начал і надбань інтегрованого праворозуміння та неухильне і правильне використання описаних в цій статті методів при концептуальній розробці нормативно-правових актів слугуватиме формуванню такого правового режиму майнових прав інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі, який би в найбільшій мірі відповідав інтересам держави в сфері національної безпеки і розвивав би творчу активність громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. П. Рабінович, С. Рабінович, О. Панкевич «Праворозуміння – концептуально-методологічний фундамент формування та розвитку правової доктрини (за матеріалами журнальної дискусії 2021-2023 рр.) / Право України. 2023. № 3. с. 18-33.

2. Мінка Т. П. Онтологічна характеристика правового режиму. Адміністративне право та адміністративна діяльність. Право і суспільство. № 3. 2012. С. 123-127.

3. Про національну безпеку: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241

4. Москалюк Н. В. Особливості правового статусу держави як суб’єкта права інтелектуальної власності на секретні винаходи та корисні моделі. Юридичний науковий електронний журнал. № 4. 2016. С. 54-58.

5. Вакарюк Л. В. Поняття та сутність правового режиму / Публічне право. № 1 (29) (2018) стор. 223-229.

6. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text.

7. Чернобай О. В. Деякі методологічні питання щодо правового режиму прав інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі. Правова наука та практика її застосування в умовах воєнного стану. Матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 24-25 жовтня 2025 р.). Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2025. С. 34-38.

8. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24 серпня 2023 року № 3354-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2023, № 93, ст.364).

Дата першого надходження статті до видання: 29.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.11.2026